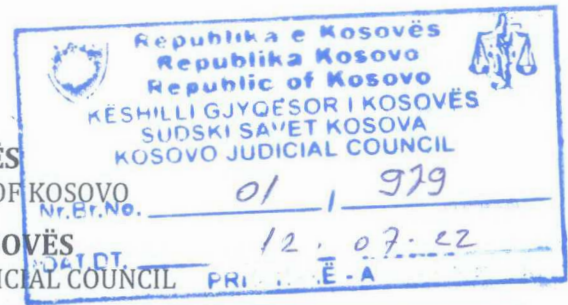

REPUBLIKA E KOSOVËS
REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVO
KËSHILLI GJYQËSOR I KOSOVËS
SUDSKI SAVET KOSOVA - KOSOVO JUDICIAL COUNCIL

KOMITETI KËSHILLDHËNËS PËR ETIKË GJYQËSORE

KKEGJ. Nr. 3/2022

Komiteti këshilldhënës për etikë gjyqësore, në bazë të nenit 8 lidhur me nenin 10, të Rregullores nr. 01/2022, për themelimin e Komitetit Këshilldhënës për Etikë Gjyqësore (KKEGJ), në takimin e Komitetit të mbajtur me datën 12 korrik 2022, me vet iniciativë, jepë këtë:

OPINION KËSHILLDHËNËS

-Për standardet etike të zbatueshme, në rastin e komunikimit të gjyqtarit me media dhe me monitoruesit e sistemit të drejtësisë dhe mbrojtjes së integritetit të procedurës gjyqësore gjatë trajtimit të një rasti konkret

I. Çështja etike e parashtruar

Kuvendi i Republikës së Kosovës, me 23 nëntor 2018 ka aprovuar Ligjin Nr.06/L-057 Për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve dhe në nenin 5.2 nën paragrafi 2.10 të këtij ligji një ndër shkeljet e detyrave të gjyqtarit është përcaktuar " 2.10 bën deklaratë publike gjatë procedurave që janë duke u zhvilluar e të cilat mund, ose duket se ndikojnë negativisht në gjykim të drejtë dhe trajtim të barabartë të palëve në procedure ose të cilat mund të dëmtojnë besueshmërinë dhe reputacionin e gjykatës apo i komunikon informata publikut rreth përbërjes së paneleve gjyqësore, dëshmime dhe vendimeve që kanë të bëjnë me ndonjë rast, përveq nëse zbulimi i një informacioni të tillë kërkohet me ligj. "

Ligjdhënsi me këtë dispozitë ligjore është e qartë se ka synuar ti mbroj disa vlera etike gjyqësore, që ndërliken me gjykim të drejtë dhe të paanshëm dhe trajtim të barabartë të palëve në një rast konkret gjyqësor.

Gjyqtari i ngarkuar me rastin konkret gjyqësor, asesi nuk mund ti ekspoj publikut nëpërmes mediave(mediave të shkruara apo medimeve televizive) apo edhe monitoruesve të sistemit gjyqësor, të dhëna të tilla, që e dëmtimtojnë ose duket se mund të dëmtojnë besueshmërinë dhe reputacionin e gjykatës, pastaj nuk mund të komunikon informatata lidhur me përbërjen e paneleve gjyqësore, informata lidhur me dëshmit e rastit dhe informata lidhur me vendimet e deritanishme gjyqësore për rastin konkret që ende nuk papërfunduar.

Po ashtu Këshilli Gjyqësor i Kosovës (KGJK), ka miratuar Kodin e Etikës Profesionale për gjyqtar, me vendimin Nr. 01/238, date 17.08.2016. Një nga standardet e parashikuara me këtë kod është ai se *“Gjyqtari nuk komenton publikisht apo privatisht për çfardo lëndë në procedure gjyqësore e që mund të nxitë dyshimin në paanshmërinë e tij”*. Sipas këtij standardi etik, gjyqtari gjatë punës së tij duhet ti nënshtrohet kufizimeve të domosdoshme nga komunikimi me media por edhe nga komunikimi me monitoruesit e sistemit të drejtësisë, dhe këtë për të ruajtur integritetin e pacënueshëm të procedurës gjyqësore lidhur me rastin konkret me të cilin ai është i ngarkuar.

II. Vlerësime të përgjithshme

Një gjyqësor efektiv dhe i pavarur, kërkon standarde dhe integritet të lartë të gjyqtarëve, me qëllim realizimin e misionit të tyre, e që ka të bëjë me dhënien e drejtësisë. Në funksion të kësaj, respektimi i rregullave të sjelljes nga ana e gjyqtarëve gjatë kohës sa e ushtrojnë këtë funksion, ndikon drejtpërsëdrejti në garantimin e shtetit të së drejtës.

Mirëbesimi në publik dhe respekti për gjyqësorin janë garancion të efektivitetit të sistemit gjyqësor, ndërsa sjellja e gjyqtarëve në aktivitetet e tyre profesionale, konsiderohet nga anëtarët e publikut si thelbësore për kredibilitetin e gjykatës. Në këtë vështrim, për gjyqtarët është e rëndësishme të kuptojnë jo vetëm kufijtë që ligji ka përcaktuar në ushtrimin e funksionit të tyre, por edhe standardet e sjelljes etike që ata janë të detyruar të respektojnë. Në lidhje me këtë, roli i gjyqtarëve është që ti shërbejnë qytetarëve, përmes zgjidhjes së çështjeve gjyqësore në përputhje me ligjin, duke garantuar trajtim të barabartë për të gjitha palët¹.

Prestigji i sistemit gjyqësor është thelbësor në një sistem demokratik, në një shtet të së drejtës, ku gjyqësori ushtron pushtetin e tij si i pavarur. Sjellja e gjyqtarëve vlerësohet se është e lidhur ngushtë me rritjen e besimit në integritetin e gjyqësorit në tërësi. Gjyqtarët në çdo sistem ligjor edhe në sistemin tonë gjyqësor kanë rolë kyq dhe të pazëvendësueshëm në sigurimin e zbatimit të standardeve të përcaktuara etike gjyqësore. Gjyqtarët me punën e tyre efikase dhe transparente dhe me zbatimin e standardeve etike gjyqësore e sigurojnë rritjen e besimit të publikut në sistemin gjyqësor, dhe e kundërta nëse nuk ka punë efikase dhe transparente dhe nëse gjyqtari dështon në masë të madhe në zbatimin e parimeve të përcaktuara të etiks gjyqësore(përfshirë edhe kufizimet që i ka ai në raport me mediat), dobësohet besimi i publikut në drejtësi. Ndërsa besimi i publikut është çështje kruciale, për të arritur një sistem llogaridhënës, transparent dhe efikas gjyqësor.

¹ Komentari i “Parimeve të Bangalores për sjellje në gjyqësor”.

1. Standardet ndërkombëtare, në garantimin e paprekshmërisë së integritetit të procedurës gjyqësore

Gjatë përgatitjes së opinionit për këtë temë, KKEGJ ka shqyrtuar dhe ka marr për bazë disa dokumente të aprovuara ndërkombëtare, të cilat ndërlidhen me çështjen etike të parashtruar. Në vazhdim në kontekstin e trajtimit të kësaj teme do të përmendim disa të tilla:

1. Parimet themelore të pavarësisë së gjyqësorit të Kombeve të Bashkuara (1985). Sipas pikes 15 të këtyre parimeve, "Gjyqësia do të përbetohet me fshehtësi profesionale lidhur me diskutimet e tyre dhe se informatat e besueshme(konfidenciale) të fituara në rrjedhën e detyrave të tyre jashtë proceseve gjyqësore nuk do të përdorën si dëshmi në çështjet e tilla. "

Ky dokument ndërkombëtar përcakton obligimet e gjyqtarëve që ata duhet të ruajnë të gjitha fshehtësit profesionale që ndërlidhen me diskutimet që bëhen gjatë trajtimit të rastit. Kjo ka mundësi të interpretohet edhe si obligim etik i gjyqtarit që qështjet e tilla të mos i transferohen publikut në për mes mediave apo monitoruesve të sistemit të drejtësisë.

2. Rekomandimin Nr. R (94) 12 të Komisionit të Ministrave të Këshillit të Evropës më pavarësinë, efikasitetin dhe rolin e gjyqtarëve. Sipas këtij Rekomandimi parimi V-Përgjegjësit gjyqësore, pika 2" Gjykatësit kanë detyrë dhe duhet të kenë fuqinë që të ushtrojnë përgjegjësit e tyre gjyqësore për të siguruar që ligji të aplikohet në mënyrë të përshtatshme dhe që rastet trajtohen në mënyrë korrekte, efikase dhe me shpejtësi të duhur. "

Ky parim etik gjyqësor që është përcaktuar nga ky dokument ndërkombëtar mund të interpretohet si detyrim i gjyqtarit që përgjegjësit e tij kushtetuese ligjore dhe etike që dalin nga funksioni publik që e ushtron, gjatë trajtimit procedural të rastit konkret me të cilin ai është i ngarkuar, ti kryejë vetëm në pajtim me ligjin, e jo jashta suazave ligjore të tij. Në raport me mediat për rastin konkret që e trajton, ai nuk ka diskrecion të zgjedhë në mes zones së ndaluar të përcaktuar ligjore dhe asaj të lejuar të përcaktuar ligjore.

3. Deklarata e Parimeve të Pavarësisë së Gjyqësorit e aprovuar nga Konferenca e Kryetarëve të Gjykatave të Larta të Evropës Qendrore dhe Lindore, e aprovuar me 14 tetor 2015, në Brijuni, Kroaci. Në pikën e 8 të kësaj Deklarate është paraparë që "Gjyqtarët duhet të mbështesin integritetin dhe pavarësin e gjyqësorit dhe fitojnë besimin e popullit duke shmangur sjellje të pahijshme dhe shfaqjen e sjelljes së pahishme në të gjithë veprimtarin e tyre zyrtare dhe private "

4. Opinioni nr. 3 i Këshillit Këshillëdhënës të Gjyqtarëve Evropian, KKGjE (2002) Op. Nr 3, datë 19 Nëntor 2002. Në pikën e 40 të këtij dokumenti ndër të tjera përcaktohet "...gjyqtarët duhet të shfaqin kujdes në mardhëniet e tyre me mediat dhe të mund të ruajnë pavarësinë dhe objektivitetin e tyre duke u përmbajtur nga shfrytëzimi i mardhënieve personale me gazetar dhe ndonjë koment të paarsyetuar për rastet që i trajtojnë.... "

Të gjitha këto dokumente ndërkombëtare në përmbajtjen e tyre në një formë apo tjetër i kushtojnë rendësi të veçantë përgjegjësisë së gjyqtarit në sigurimin e respektimit të integritetit të procedurës gjyqësore, e që ndërlidhet edhe me obligimin e tyre që për raste të caktuara të cilat i kanë në shqyrtim ti përmbahen kufizimeve të përcaktuara ligjore dhe etike të paraqitjes së tyre në media.

2. Rregullativa ligjore vendore, në sigurimin e integritetit të procedurës gjyqësore

KKEGJ konstaton se në Republikën e Kosovës, është miratuar rregullativë ligjore adekuate, e cila normon detyrimin e gjykatave, përkatësisht gjyqtarëve që të kujdesen në sigurimin e integritetit të procedurës gjyqësore për një rast specifik të caktuar.

Një detyrim i tillë për gjyqtarët në kuadër të parimit të sigurimit të integritetit të procedurës gjyqësore, ekziston edhe për zbatimin e kufizimeve të përcaktuara ligjore dhe etike të paraqitjes së tyre në media.

Në funksion të mbrojtjes efektive të këtij parimi, ligjet përkatëse në fushat të ndryshme (*penale, civile, administrative, ekonomike etj*), përcaktojnë detyrime për gjyqtarët që të mbrojnë integritetin e procedurës përkatëse, duke mos vënë në dispozicion të publikut çështjet që trajtohen gjatë procedurës për një rast konkretë.

Ligji për Përgjegjësinë Disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurorëve dhe Kodi i Etikës Profesionale për gjyqtarë, siç u tha më sipër parashohin dispozita me të cilat rregullohen përgjegjësitë dhe detyrat të cilat i kanë gjyqtarët në ushtrimin e funksionit gjyqësor, përfshirë këtu përmbajtjen nga kufizimet që i kanë gjyqtarët në raport me media.

Kodi i Etikës Profesionale të gjyqtarëve, i hartuar në përputhje me standardet ndërkombëtare të cekura më lartë, kërkon nga gjyqtarët që përveç respektimit dhe zbatimit të parimeve të tjera siç janë pavarësia, paanësia, integriteti etj, të zbatojnë me rigorizitet edhe parimin e zbatimit të kufizimeve të paraqitjes në media për raste të caktuara, me qëllim të mbrojtjes së integritetit të procedurës gjyqësore dhe sigurimin e respektimit të dinjitetit të gjykatës që ajo duhet ta ketë në publik.

Rregullorja për Zyrtarët për informim publik në Gjykata e aprovuar nga KGJK-ja në muajin maj 2014, në nenin 3.1 ka përcaktuar, që " Për të gjitha pyetjet që kanë të bëjnë me lëndë në gjykatë dhe çështje tjera të ndieshme të ndërlidhura me punën e Gjykatës, Kryetari i Gjykatës ka autoritetin të komunikoj direkt me publikun dhe me median ". Sipas pikës 3.2 " Në mungesë të Kryetarit të Gjykatës, Nënkryetari i Gjykatës mund të komunikoj me median sa i përket informacionit të ndërlidhur me gjykatën ". Kurse sipas nenit 3.3, "ZIP, me autorizim paraprak të Kryetarit të Gjykatës, mund të jap prononcime për të gjitha mediat ".

Po ashtu me Rregulloren nr.02/2020 Për Organizimin dhe veprimtarin e mbrendshme të Gjykatave të Republikës së Kosovës të aprovuar nga KGJK-ja me 23 qershor 2020, në nenin 11.13 është përcaktuar që " Kryetari i Gjykatës apo personi i autorizuar është përgjegjës për të komunikuar me publikun për të gjitha çështjet rreth lëndëve dhe çështjeve tjera të ndieshme me punën e Gjykatës".

Nga përmbajtja e dispozitave të rregullativës ligjore vendore që ndërlidhet me këtë parim ligjor dhe etik, KKEGJ mund të konstatojë se gjyqtari është i obliguar të sillet në atë mënyrë, që e afirmojë besimin e publikut dhe e siguron integritetin e sistemit gjyqësor të Kosovës. Gjyqtarët në bazë të rregullativës ligjore nëpër mes mediave nuk mund të zbulojnë informata për çështjen lëndore procedurale në tajtim, për palët, për faktet dhe provat e shqyrtuara apo ato që duhet të shqyrtohen deri në përfundimin e rastit konkret. Gjyqtarët po ashtu janë të detyruar të përmbahen nga komentet publike në lidhje me punën dhe veprimtarin apo efikasitetin e gjyqtarëve tjerë apo sistemit gjyqësor në përgjithësi, nga se kjo ka mundësi të ndikon në zvogëlimin e reputacionit që e ka sistemi gjyqësor në publik.

III. Faktet e çështjes etike të parashtruar

KKEGJ konstatojë se Kuvendi i Republikës së Kosovës me miratimin e ligjeve përkatëse për gjyqësorin, dhe KGJK-ja me miratimin e Rregullorës për Zyrtarët për informim publik në Gjykata e aprovuar në muajin maj 2014, dhe me miratimin e Rregullores nr.02/2020 Për Organizimin dhe veprimtarin e mbrendshme të Gjykatave të Republikës së Kosovës të aprovuar me 23 qershor 2020, por edhe Rregullorës tjetër përkatëse që i referohet publikimit të vendimeve gjyqësore, ka krijuar bazën e mjaftueshme ligjore për institucionet gjyqësore, që ato lidhur me punën e tyre ndaj publikut të jenë të hapura dhe transparente.

Transparenca në institucionet e sistemit gjyqësor realizohet në forma të ndryshme, duke filluar nga seancat e hapura për publikun gjatë trajtimit të rasteve të caktuara, publikimi i vendimeve gjyqësore dhe i raporteve të punës së gjykatave në Web faqen e gjykatës përkatëse, e deri te komunikimi i kohë pas kohshëm i Kryetarëve të Gjykatave, apo Zyrtarëve për informim të gjykatave, me përfaqësues të mediave, me monitorues të sistemit të drejtësisë dhe antarë të shoqërisë civile.

Legjislacioni që e rregullon transparencën e gjyqësorit vlerësohet se është i mjaftueshëm dhe ai ka krijuar adresat ku përfaqësuesit e mediave, antarët e shoqërisë civile dhe monitoruesit e sistemit të drejtësisë, duhet të shkojnë për të kërkuar informacione konkrete për punën e secilit institucion gjyqësor.

KKEGJ konstatojë se në raste jo të rralla ka presion nga mediat apo monitoruesit e sistemit të drejtësisë që informacionet e caktuara sidomos për rastet konkrete mediatike të kërkohen edhe nga gjyqtarët që i trajtojnë rastet përkatëse, megjithëse ato duhet ta dinë që legjislacioni në fuqi dhe Kodi i Etikës profesionale për gjyqtarë, nuk lejon mundësinë për gjyqtarët që për rastet që i kanë në trajtim të japin informacione.

Në praktikën gjyqësore jo rallë herë shfaqen raste kur edhe gjyqtari i rastit konkret gjyqësor në trajtim i Gjykatës përkatëse, jep informacione të llojeve të ndryshme për rastin që është duke u trajtuar proceduralisht.

Mund të konstatohet se këto raste nuk janë bërë dukuri në gjithë sistemin gjyqësor, por megjithatë edhe si raste sporadike që paraqiten nga një herë, ato duhet të trajtohen nga autoritet kompetente të sistemit gjyqësor, pasi që veprimet e tilla të gjyqtarëve bien në kundërshtim me dispozitat përkatëse të Ligjit për përgjegjësinë disiplinore të gjyqtarëve dhe prokurëve, si dhe me Kodin e Etikës profesionale për gjyqtarë.

Kjo praktikë e rasteve të paraqitura sporadike, nuk ka mbështetje ligjore, dhe sigurisht që nuk i shërben as interesave dhe objektivave që i ka sistemi gjyqësor, për të ndërtuar një sistem të pavarur, të besueshëm, llogaridhënës dhe transparent, i cili duhet ti shërbejë forcimit të sundimit të ligjit në Kosovë dhe ndërtimit të shtetit të së drejtës.

Madje mund të thuhet se kjo praktikë ndikon drejtpërdrejtë në shkeljen e parimit të paprekshmërisë së integritetit të procedurës të rastit përkatës që është proceduralisht në trajtim. Praktika të tilla edhe pse sporadike vlerësohen se janë të dëmshme dhe çenojnë parimin e zbatimit të kufizimeve ligjore dhe etike që i ka gjyqtari në raport me mediat gjatë trajtimit të rastit konkret në procedurë gjyqësore. Këto praktika duhet medeomos që të ndalohen në të ardhmen.

IV. Gjetjet dhe rekomandimet

KKEGJ vlerëson se Ligji për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, Nr.06/L-057, në nenin 5.2, nënpika 2.10 ka përcaktuar si shkelje të detyrave të gjyqtarit, nëse gjyqtari: ”*2.10 bën deklarata publike gjatë procedurave që janë duke u zhvilluar e të cilat mund, ose duket se ndikojnë negativisht në gjykim të drejtë dhe trajtim të barabartë të palëve në procedure ose të cilat mund të dëmtojnë besueshmërinë dhe reputacionin e gjykatës apo i komunikon informata publikut rreth përbërjes së paneleve gjyqësore, dëshmimeve dhe vendimeve që kanë të bëjnë me ndonjë rast, përveq nëse zbulimi i një informacioni të tillë kërkohet me ligj.* “

Sipas vlerësimit të KKEGJ kjo dispozitë ligjore i mbulon të gjitha shkeljet e mundshme që mund të kryhen nga gjyqtarët gjatë ushtrimit të detyrës së tyre, nëse ai për rastin konkret që e ka në trajtim, vendos të paraqitet në media.

Është mjaftueshëm e qartë se Ligjdhënësi me këtë dispozitë ligjore ka synuar që të mbrohet integriteti i procedurës gjyqësore, dhe po ashtu edhe integriteti jo vetëm i palëve të përfshira në procedure, por edhe i gjithë asaj që duhet të trajtohet në një procedurë gjyqësore për rastin konkret.

Në anën tjetër, Kodi i Etikës Profesionale për gjyqtarë i aprovuar nga KGJK-ja me datë 17 gusht 2016, në nenin 3 paragrafi 1 ka paraparë shprehimisht se “*Gjyqtari nuk komenton publikisht apo privatisht për çfardo lëndë në procedure gjyqësore e që mund të nxitë dyshimin në paanshmërinë e tij* “

Ky përkufizim kuptimplotë i kësaj dispozite të Kodit të Etikës Profesionale për gjyqtar, në mënyrë shumë të qartë dhe të drejtëpërdrejtë e ka paraparë edhe përgjegjësinë etike të gjyqtarit, që të zbatoj kufizimet ligjore dhe etike të tij në paraqitjen e tij në media apo komunikim me antarët e shoqërisë civile.

Përgjegjësia për zbatimin e këtyre obligimeve ligjore në rend të parë bie mbi gjyqtarët, por kjo përgjegjësi duhet të shtrihet edhe tek Kryetarët e Gjykatave dhe Gjyqtarët mbikqyrës.

Kryetari i gjykatës mban përgjegjësi menaxheriale, madje ka edhe autorizime dhe obligim ligjore që të inicoj procedura gjyqësore në rastet kur konstaton se gjyqtari përkatës gjatë trajtimit procedural të rastit konkret, ka kryer shkelje të tilla ligjore dhe etike.

V. Konkluzionet përfundimtare

Gjyqtarët në të gjitha instancat gjyqësore kanë përgjegjësi ligjore dhe etike, lidhur me respektimin e parimit të mbrojtjes së integritetit të procedurës gjyqësore gjatë trajtimit të rastit konkret, me të cilin ata janë të ngarkuar.

Gjyqtarët duhet ti zbatojnë kufizimet e përcaktuara ligjore dhe etike në paraqitjen e tyre në media. Ata janë të ndaluar me nenin 5.2 nën paragrafi 2.10 të Ligjit për Përgjegjësinë Disiplinore të Gjyqtarëve dhe Prokurorëve, Nr.06/L-057, dhe me nenin 2.4 të Kodit të Etikës Profesionale për gjyqtarë, të komunikojnë me media gjatë trajtimit të rastit konkret me të cilin ata janë të ngarkuar.

Çdo shmangie me vetëdije apo pa të nga respektimi i këtij parimi, konsiderohet se paraqet shkelje të detyrave ligjore dhe etike të gjyqtarit, ndërsa kjo sjellje e gjyqtarit vlerësohet se është në kundërshtim me këto dispozita ligjore dhe etike.

**Kryetari i Komitetit,
Muhamet Rexha**

